

DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-104
УДК 347.73:336.22:346.2:347.19

К. К. НЕДОСТУП

аспірантка кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»,

Україна, м. Дніпро

e-mail: nkatty2311@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0122-7007>

Г. В. ІЛЮЩЕНКО

кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»,

Україна, м. Дніпро

e-mail: iliushchenko.h.v@nmu.one

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6288-779X>

ПЕРЕЛІК ПОДАТКОВИХ АГЕНТІВ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ: DE LEGE LATA^{1, 2}

У статті проаналізовано законодавчо закріплений склад податкових агентів туристичного збору. Відмічено, що розроблені й затверджені органами місцевого самоврядування нормативно-правові акти, що встановлюють процедуру справляння туристичного збору на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, дублюють перелік податкових агентів, закріплений у підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 Податкового кодексу України. Сформульовано дефініцію поняття «квартирно-посередницька організація». Обґрунтовано авторську редакцію підп. 268.5.2 і доповнення змісту підп. 268.6.1 п. 268.6 ст. 268 Податкового кодексу України.

Ключові слова: відокремлений підрозділ, квартирно-посередницька організація, податковий агент туристичного збору, фізична особа – підприємець, юридична особа.

¹ З погляду чинного закону; з погляду чинного права (лат.).

² © Недоступ К. К., Ільющенко Г. В., 2022. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

Постановка проблеми. Практика справляння окремих податків і зборів з їх платників – фізичних осіб за допомогою визначених податковим законодавством суб'єктів господарювання у вітчизняному оподаткуванні існувала завжди. Зокрема, готельний збір справлявся (01.04.1994 – 01.01.2004) з осіб, які проживали в готелях, і перераховувався в бюджет місцевого самоврядування адміністрацією готелю; курортний збір (01.04.1994 – 01.01.2011) брався з громадян, які прибували до курортної місцевості, адміністрацією готелю та іншими установами готельного типу під час реєстрації прибулих, а також квартирно-посередницькими організаціями при направленні осіб (крім прибулих за путівками туристично-екскурсійних установ і організацій) на поселення в будинки (квартири), що належать громадянам на праві власності [1].

Сьогодні суб'єктів господарювання, за допомогою яких справляються податки і збори, називають податковими агентами. Цей юридичний термін уперше з'явився в тексті Податкового кодексу України (ПКУ) [2], у підп. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 та ст. 18 якого й закріплено його правові дефініції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З 01.01.2011 в Україні на підставі ПКУ розпочато справляння туристичного збору. Одні науковці, зокрема Надьон О. (Nadon O.), Шведун В. (Shvedun V.) [3, с. 137], Остапчук В. О. (Ostapchuk V. O.) [4, с. 190], Савчук Д. Г. (Savchuk D. H.) [5, с. 189], вважають його «новим обов'язковим платежем, який було введено до податкової системи», інші – «об'єднанням готельного ... та курортного зборів» (Думчиков М. О. (Dumchikov M. O.) [6, с. 122], Кучабський О. Г. (Kuchabskyi O. G.), Гончаренко М. В. (Honcharenko M. V.) [7, с. 124], Лазука С. Б. (Lazuka S. B.) [8, с. 57–58]), «аналогом курортного збору» (авторський колектив і наукові рецензенти Науково-практичного коментаря до Податкового кодексу України [9, с. 335], Голобородько Т. В. (Holoborodko T. V.), Єршова У. І (Yershova U. I) [10, с. 449], Чвалюк А. М. (Chvaliuk A. M.) [11, с. 134]). Проте, враховуючи законодавчо закріплені процедури справляння вищеназваних місцевих зборів, можна припустити, що готельний і курортний збір були прототипами туристичного збору.

З моменту введення у вітчизняну податкову систему туристичного збору й дотепер його справляння в місцевий бюджет відбувається через податкових агентів. Вичерпний перелік їх наведено в підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ [2] і ніколи не аналізувався науковцями. Праці сучасних учених – правників і економістів – здебільшого пов'язані з дослідженням їхнього статусу в податкових правовідносинах, аналізом чинного порядку справляння туристичного збору та вдосконаленням його правового регулювання.

Формулювання цілей. Мета статті – обґрунтування змін і доповнень норм ст. 268 Податкового кодексу України на основі правового аналізу законодавчо закріпленого складу податкових агентів туристичного збору.

Виклад основного матеріалу. Згідно з підп. 12.3.2 п. 12.3 ст. 12 ПКУ [2] орган місцевого самоврядування в разі прийняття рішення про встановлення туристичного збору зобов'язаний визначити всі його обов'язкові елементи, перелік яких закріплено в п. 7.1 ст. 7 ПКУ, дотримуючись критеріїв, урегульованих ст. 268 розд. XII цього кодексу. При цьому виключною компетенцією органів місцевого самоврядування є:

1) встановлення:

– ставки (ставок) туристичного збору в межах, визначених п. 268.3 ст. 268 ПКУ;

– сплати податковими агентами нарахованих авансових внесків туристичного збору щомісячно (підп. 268.7.1 п. 268.7 ст. 268 ПКУ);

2) «визначення переліку податкових агентів згідно із статтею 268 цього Кодексу» [2].

Зауважимо, що у сфері справляння туристичного збору органи місцевого самоврядування мають повноваження самостійно вирішувати питання про доцільність його справляння на підконтрольній їм території, встановлювати ставки збору та порядок його сплати податковими агентами, не змінюючи при цьому інші складові законодавчо врегульованої процедури його справляння.

Факт практичної реалізації органами місцевого самоврядування своїх вищеназваних законодавчо закріплених повноважень підтверджують результати правового аналізу змісту оприлюднених ними прийнятих рішень про встановлення туристичного збору та затверджених процедур його справляння (положення про порядок обчислення і сплати туристичного збору / положення про справляння туристичного збору / положення про туристичний збір / елементи встановлення туристичного збору / ставки та порядок обчислення та надходження до міського бюджету туристичного збору і т. п.).

Розроблені з дотриманням вимог підп. 12.3.2 п. 12.2 ст. 12 ПКУ [2] й затверджені органами місцевого самоврядування нормативно-правові акти фактично дублюють норми ст. 268 ПКУ, зокрема й ті, що встановлюють перелік податкових агентів туристичного збору. Вони не мають нових правових норм, а їхня наявність або відсутність у разі встановлення справляння на певній території туристичного збору ніяким чином не впливає на врегульовану ПКУ процедуру справляння цього місцевого збору (не змінює і не доповнює її) або на його фіскальну ефективність.

Виконуючи вимоги підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ, органи місцевого самоврядування самостійно або залучаючи підпорядковані їм відповідні комунальні підприємства, складають списки податкових агентів туристичного збору та оприлюднюють їх на своїх офіційних сайтах. У зв'язку з тим, що реєстрація податкових агентів туристичного збору не входить до їхньої ком-

петенції, органи місцевого самоврядування отримують інформацію про них у різний спосіб: одні звертаються до територіального органу державної виконавчої влади в галузі статистики, інші комунікують із територіальними органами Державної податкової служби України або самотужки справляються із цим завданням (переважно сільські, селищні ради).

Таким чином, оприлюднені органами місцевого самоврядування вищезгадані списки містять:

1) тільки суб'єктів господарювання, що включені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР), перебувають на обліку в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), зареєстровані на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та здійснюють діяльність, віднесену до розділу 55 «Тимчасове розміщування» Класифікації видів економічної діяльності ДК 009:2010 [12];

2) вищеназвані суб'єкти господарювання та підпорядковані органам місцевого самоврядування відповідні комунальні підприємства, які справляють туристичний збір на умовах укладеного з ними договору.

Окремі органи місцевого самоврядування усвідомлюють, що оприлюднений ними список податкових агентів із справляння туристичного збору не є вичерпним. Тому вони в примітці до нього вказують на цей факт і зазначають, що податкові агенти, не включені в цей список, також справляють збір у місцевий бюджет. Утім деякі з них подібних приміток не роблять, із чого можна припустити, що вони або впевнені у повноті затвердженого й оприлюдненого ними списку податкових агентів, або формально виконують обов'язок, закріплений у другому абзаці підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ [2].

Далі проаналізуємо законодавчо закріплений перелік податкових агентів туристичного збору [2, абз. 1 підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268].

Відомо, що справляння збору може здійснюватися такими суб'єктами права:

1) юридичними особами, їх філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами, фізичними особами – підприємцями, які надають послуги з тимчасового розміщення;

2) юридичними особами, які уповноважуються сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаної територіальної громади справляти цей збір на умовах договору;

3) квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб до фізичних осіб для тимчасового розміщення у житлі, що належить їм.

Згідно з підп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПКУ [2] у ст. 268 цього кодексу поняття відокремлений підрозділ вживається у значенні, визначеному ст. 95 Ци-

вільного кодексу України (ЦКУ) [13]. Проте у згаданій статті ЦКУ визначено ознаки тільки двох видів таких структурних частин юридичної особи, а саме філії та представництва.

Отже, у податковому праві під філією розуміємо [13, ч. 1, 3, 4 ст. 95] підрозділ юридичної особи, наділений нею майном, який діє на підставі затвердженого нею положення, розташований поза її місцезнаходженням і здійснює всі або частину її функцій. Такий підрозділ не є юридичною особою. Його керівник призначається юридичною особою, що створила цей підрозділ, і діє на підставі виданої нею довіреності.

Види «інших відокремлених підрозділів» і визначення поняття «відділення» законодавчо не закріплено. Термін «відділення» у словниках тлумачиться так: «частина установи або підприємства; ... установа, що самостійно відає певними питаннями, входячи при цьому до складу іншої, більшої установи» [14, с. 137]. Натомість установа, згідно з ч. 1 ст. 83 ЦКУ [13], є однією з організаційно-правових форм юридичних осіб.

Визначення поняття «послуги з тимчасового розміщення (проживання)» закріплено в Порядку № 297, затвердженому Кабінетом Міністрів України 15.03.2006 [15, п. 3], та наведено в ДСТУ 4527:2006 [16, підп. 4.11 п. 4]. Застандартизованими є термін «засіб розміщення», види колективних та індивідуальних засобів розміщення та їх визначення [16, підп. 4.11 п. 4]. Водночас законодавчо не встановлено, яке саме розміщення (забезпечування принаймні місцями для ночівлі та санітарно-технічними зручностями [16, підп. 4.14 п. 4]) вважається тимчасовим. Разом із тим висновок щодо строку такого розміщення можна зробити зі змісту п. 4 згаданого вище Порядку № 297 [15] – він не повинен перевищувати «один місяць (для курортів строк визначається місцевими органами виконавчої влади)».

Отже, враховуючи вищевикладене, пропонуємо в тексті підп. «а» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ слова «філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами» замінити словами «їх відокремленими підрозділами» та викласти його в такій редакції: *«юридичними особами, їх відокремленими підрозділами, фізичними особами – підприємцями, які надають послуги з тимчасового розміщення»*.

Загальновідомо, що відокремлені підрозділи створює не податковий агент, а юридична особа [17, ч. 6 ст. 55, ч. 4 ст. 64]. Взяття органами Державної податкової служби України на облік таких її підрозділів як платників податків і зборів здійснюється за принципом організаційної єдності реєстраційних процедур, що проводяться державними реєстраторами [18], та процедур узяття на облік платників податків, що забезпечуються контролюючими органами [2, ст. 64; 19]. У результаті проведення передбачених законом реєстраційних

дій кожен відокремлений підрозділ юридичної особи перебуває на обліку в контрольному органі за його місцезнаходженням (основне місце обліку) [2, ст. 64; 19, п. 1.4 розд. I], а у разі, якщо в нього виникають обов'язки платника податків і зборів на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, – за неосновним місцем обліку у відповідному контролюючому органі [19, п. 1.4 розд. I, п. 7.1 розд. VII]. Дані про відокремлений підрозділ юридичної особи вносяться у ЄДР [13, ч. 5 ст. 95; 18, підп. 20, 42 ст. 9].

Таким чином, на наш погляд, є підстави стверджувати, що підп. 268.7.2 п. 268.7 ст. 268 ПКУ [2] дублює норми податкового законодавства, зокрема підп. 16.1.1 п. 16.1 ст. 16 цього кодексу та п. 7.1 Порядку № 1588 [19]. Є очевидним, що його зміст сформульовано без урахування того, що згідно з вітчизняним законодавством створення та реєстрація відокремленого підрозділу, у тому числі як податкового агента з туристичного збору, – це відповідно право й обов'язок юридичної особи (господарської організації), і така її структурна одиниця не може бути юридичною особою [13, ч. 3 ст. 95; 17, ч. 6 ст. 55, ч. 4 ст. 64].

Усе це обґрунтовує доцільність виключення підп. 268.7.2 із змісту п. 268.7 ст. 268 ПКУ [2].

Стосовно податкових агентів, значених у підп. «в» підп. 268.5.2 п. 268.2 ст. 268 ПКУ [2] звернімо увагу на таке. Цю категорію податкових агентів передбачено для організації справляння туристичного збору «на умовах договору, укладеного з відповідною радою», з його платників – осіб, які здійснюють подорож по Україні й тимчасово розміщуються у житлі, що належить фізичним особам, не зареєстрованим як суб'єкт підприємницької діяльності.

Результати проведення правового аналізу прийнятих на пленарних засіданнях рад рішень про встановлення туристичного збору, змісту договорів про справляння цього збору та процедури їх укладання [20] свідчать про те, що органи місцевого самоврядування по-різному тлумачать і застосовують норми підп. «в» підп. 268.5.2 п. 268.2 ст. 268 ПКУ [2]. Вони не є контролюючим органом у сфері оподаткування, не мають права перебирати на себе його повноваження та функції, закріплені в ПКУ [2], Положенні про Державну податкову службу України [21]. Органи місцевого самоврядування компетентні [22, ст. 17] не уповноважувати, а призначати юридичну особу, що перебуває в комунальній власності відповідної територіальної громади, відповідальною за справляння туристичного збору з осіб, що тимчасово розміщуються в житлі, яке належить фізичним особам, за умови, якщо мета, предмет діяльності, обов'язки, визначені у статуті такого комунального підприємства, а також відомості про види його діяльності з ЄДР узгоджуються зі змістом доручення, закріпленого в рішенні ради [20].

Тому вважаємо слушною таку редакцію підп. «в» підп. 268.5.2 п. 268.2 ст. 268 ПКУ [2]: *«юридичними особами і фізичними особами – підприємцями, які рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади призначено справляти туристичний збір у випадку надання послуг тимчасового проживання фізичними особами, які не зареєстровані як суб'єкт підприємницької діяльності»* [20]. Вона повністю відповідає законодавчо закріпленим повноваженням органів місцевого самоврядування та передбачає можливість справляння туристичного збору на території, на якій провадять свою господарську діяльність тільки фізичні особи – підприємці.

Натомість наявність у ПКУ [2] вищезазначеної норми спонукає до вирішення питання щодо відшкодування такому суб'єкту господарювання його витрат, пов'язаних із виконанням обов'язків податкового агента туристичного збору, на умовах договору, укладеного з відповідним органом місцевого самоврядування.

Необхідно зазначити, що така процедура справляння місцевого збору має низку недоліків, серед яких варто зазначити її фіскальну неефективність і формалізм у виконанні сторонами умов договору.

Платники туристичного збору, які тимчасово розміщуються в житлі, що належить фізичній особі, не зареєстрованій як суб'єкт підприємництва, спроможні самотійно сплатити цей збір у бюджет, скориставшись такими технологіями дистанційного банківського обслуговування, як «інтернет-банк» і «мобільний банк». Для цього їм необхідно самотійно обчислити суму туристичного збору та знати платіжні реквізити для її сплати у відповідний місцевий бюджет. Потрібна платникам збору для цього інформація має бути розміщена на офіційних сайтах органу місцевого самоврядування, територіального органу Державної податкової служби України, нею зобов'язані володіти фізичні особи, які використовують належне їм житло для надання послуг тимчасового розміщення.

Ефективність вищеописаного способу сплати туристичного збору підтверджується досвідом його застосування, зокрема на території Бердянської міської та Східницької територіальної громад.

На підставі вищенаведених аргументів пропонуємо в ст. 268 ПКУ [2]:

1) підп. «в» підп. 268.5.2 п. 268.5 виключити;

2) доповнити підп. 268.6.1 п. 268.6 словами *«платники збору, які тимчасово розміщуються в житлі, що належить фізичним особам, не зареєстрованим як суб'єкт підприємництва, самотійно розраховують податкове зобов'язання та сплачують його до відповідного місцевого бюджету»*.

Разом із тим, на наш погляд, наразі потребує роз'яснення зміст підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.2 ст. 268 ПКУ [2], насамперед через те, що поняття «квартирно-посередницька організація» не визначено у ст. 14 цього кодексу.

Скориставшись офіційним вебпорталом парламенту України [23], де, як відомо, у розділі «Термінологія» представлено визначення правових понять, які закріплено в усіх документах з бази даних «Законодавство України» на момент звернення до цього інформаційного ресурсу, було встановлено, що нині не існує законодавчої дефініції вищезгаданого поняття.

Сучасні науковці з метою вирішення проблем «щодо застосування певного законодавства до однорідних правовідносин у сфері господарювання» досліджують тотожність таких понять, як «суб'єкт господарського права», «учасники господарських відносин», «суб'єкти господарювання», «суб'єкти підприємницької діяльності» [24], обґрунтовують застосування понять «компанія», «корпорація», «організація», «підприємство», «установа», «фірма» [25]. Натомість багатокomпонентний термін «квартирно-посередницька організація» залишається поза їхньою увагою. Його тлумачення не знайдено в юридичних і економічних термінологічних словниках.

Отже, словосполучення «квартирно-посередницька організація» можна віднести до лексики розмовного стилю та припустити, що під час писання Податкового кодексу України відбулося компілювання, а саме було використано норми ст. 7 Декрету Кабінету Міністрів України від 20.05.1993 № 56-93 [1], які встановлювали порядок справляння курортного збору.

Далі з'ясуємо, які суб'єкти господарювання можна назвати квартирно-посередницькими організаціями.

Згідно з ч. 1 ст. 382 ЦКУ [13] «квартирою є ізольоване помешкання в житловому будинку, призначене та придатне для постійного у ньому проживання». У цивільному праві квартира є одним із видів нерухомого майна [13, ч. 1 ст. 181] і житла фізичної особи [13, ч. 1 ст. 379].

Визначення поняття «організація», у розумінні суб'єкта господарювання, в ПКУ [2], ЦКУ [13] і ГКУ [17] не закріплено. Водночас у підзаконних нормативно-правових актах існують вісім різних його правових дефініцій [23], проаналізувавши які пропонуємо в тексті підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ під організацією розуміти не тільки юридичну особу, але і її відокремлений підрозділ, а також фізичну особу – підприємця.

Які з цих суб'єктів можуть направляти «неорганізованих осіб з метою їх тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі)» [2, підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268], допомагають встановити результати аналізу інформації про види діяльності агентів нерухомості, ріелторських компаній, квартирно-посередницьких бюро і відповідних комунальних підприємств, що містяться у ЄДР [26], оскільки поняття «квартирно-посередницька послуга» не наведено в термінологічних словниках, – не розтлумачувалося науковцями, відсутнє також його правове визначення.

На нашу думку, вищезгадану послугу споживачам можуть надавати юридичні особи, їх відокремлені підрозділи, фізичні особи – підприємці, які проводять таку основну або другорядну діяльність (за КВЕД 2010 [12]):

- 79.90 Надання інших послуг бронювання та пов’язана з цим діяльність;
- 63.99 Інші інформаційні послуги, не віднесені до інших угруповань.

З огляду на вищевикладене можна стверджувати, що *квартирно-посередницька організація – це юридична особа, її відокремлений підрозділ, фізична особа – підприємець, які сприяють тимчасовому розміщенню особи, котра здійснює подорож по Україні, у квартирі, що належить фізичній особі на праві власності або на праві користування за договором найму.*

Враховуючи те, що згідно з підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ така організація направляє «неорганізованих осіб» для їх тимчасового розміщення «у місцях проживання (ночівлі), визначених підпунктом «б» підпункту 268.5.1 пункту 268.5», тобто в місцях, які згідно зі ст. 379 ЦКУ є житлом фізичної особи, а також відсутність правового закріплення поняття «неорганізована особа» й той факт, що в такий спосіб можуть розмішуватися і особи, які подорожують у складі туристичної групи, доречніше використовувати термін *«житлово-посередницька організація»* у такому значенні: *юридична особа, її відокремлений підрозділ, фізична особа – підприємець, які сприяють тимчасовому розміщенню особи, що здійснює подорож Україною, у житлі, що належить фізичній особі на праві власності або на праві користування за договором найму.*

Тоді підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ може мати такі редакції: 1) *«житлово-посередницькими організаціями»*; 2) *«юридичними особами, їх відокремленими підрозділами, фізичними особами – підприємцями, які сприяють тимчасовому розміщенню особи, що здійснює подорож по Україні, у житлі, що належить фізичній особі на праві власності або на праві користування за договором найму».*

У зв’язку з тим, що в тексті підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 чинного ПКУ використовується поняття «квартирно-посередницька організація», на часі доповнення дефінітивних норм цього кодексу його визначенням.

Якщо у прийнятому органом місцевого самоврядування нормативно-правовому акті про справляння туристичного збору буде продубльовано підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ [2], тоді квартирно-посередницькі організації, які проводять діяльність на їхній території, свої витрати, пов’язані із справлянням цього місцевого збору, мають включати в собівартість послуги, що надають приїжджим.

Якщо підп. «в» виключити зі змісту підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ [2], а запропоновану редакцію його підп. «а» та підп. «б» (другий варіант)

об'єднати, тоді зміст абзацу першого цього підпункту буде таким: «268.5.2. ... *справляння збору може здійснюватися такими податковими агентами: юридичними особами, їх структурними підрозділами, фізичними особами – підприємцями, які надають послуги з тимчасового розміщення та/або сприяють тимчасовому розміщенню осіб, що здійснюють подорож по Україні, у житлі, що належить фізичним особам, які не зареєстровані як суб'єкт підприємництва, на праві власності або на праві користування за договором найму*».

Проте, за умови законодавчого закріплення описаної вище процедури самостійного переведення платниками туристичного збору податкового зобов'язання в бюджет, податкові агенти, визначені у підп. «б» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 чинного ПКУ, втратять свою актуальність.

Висновки. У Податковому кодексі України [2, підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268] закріплено три групи податкових агентів, за допомогою яких може справлятися туристичний збір. Дві з них (підп. «б» і підп. «в» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268) передбачено для організації справляння цього місцевого збору з осіб, які тимчасово розміщуються у житлі, що належить фізичним особам, які не зареєстровані як суб'єкт підприємництва. У розроблених і затверджених органами місцевого самоврядування нормативно-правових актах, що регулюють процедуру справляння туристичного збору на підконтрольній їм території, дублюються норми підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ [2], хоча обов'язковість одночасного залучення всіх груп податкових агентів цим кодексом не встановлена. Такий підхід сільських, селищних, міських рад, рад об'єднаних територіальних громад до визначення переліку податкових агентів туристичного збору може пояснюватися: 1) їхнім бажанням збільшити податкові надходження у місцевий бюджет шляхом створення мережі податкових агентів, за допомогою яких особам, які самостійно подорожують і тимчасово розміщуються в житлі, що належить фізичним особам, буде зручно сплачувати свої податкові зобов'язання із цього місцевого збору; 2) їхнім формальним ставленням до розробки нормативно-правового акта, що регулює механізм справляння туристичного збору на території певних територіально-адміністративних одиниць.

Фіскальна ефективність діяльності податкових агентів із числа квартирно-посередницьких організацій та юридичних осіб, уповноважених справляти туристичний збір на умовах договору, органами місцевого самоврядування і державними податковими інспекціями не аналізується.

Такі податкові агенти частіше за все не виконують свій податковий обов'язок тому, що не провадять відповідну діяльність, у тому числі й через те, що в деяких із них їхні види економічної діяльності не відповідають пред-

мету договору, укладеного з органом місцевого самоврядування [20]. Відтак у таких податкових агентів відсутні показники, які підлягають декларуванню, вони не надсилають контрольному органу податкову декларацію з туристичного збору.

Тому вважаємо цілком обґрунтованими:

1) такий зміст абзацу першого підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ: «Податковими агентами туристичного збору є юридичні особи, їх відокремлені підрозділи, фізичні особи – підприємці, які надають послуги з тимчасового розміщення»;

2) виключення суб'єктів господарювання, зазначених у підп. «б» і «в» підп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 ПКУ з переліку податкових агентів, за допомогою яких може здійснюватися справляння туристичного збору;

3) законодавче закріплення процедури самостійної сплати цього місцевого збору подорожніми в разі їх тимчасового розміщення в житлі, що належить фізичним особам, які не є підприємцями. У його основу може бути покладено вже існуючий вітчизняний досвід справляння окремих податків, платниками яких є фізичні особи.

Дієвість вищенаведених пропозицій на пряму залежить від ступеня поінформованості фізичних осіб, які використовують належне їм житло для надання подорожнім послуг із тимчасового розміщення, про ставки туристичного збору, порядок його перерахування у місцевий бюджет, адміністративну відповідальність за невиконання його платником зобов'язання зі сплати цього місцевого збору. Для покращення громадянської свідомості власників житла й туристів у галузі оподаткування орган місцевого самоврядування має створити на своїй території комфортні умови для проживання та відпочинку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про місцеві податки і збори : Декрет Каб. Міністрів України від 20.05.1993 № 56-93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93> (дата звернення: 28.12.2021).
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 28.12.2021).
3. Надьон О., Шведун В. Проблеми законодавчого регулювання стягнення туристичного збору. *Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 18–19 берез. 2020 р.). Харків : НУЦЗУ, 2020. С. 137–140.
4. Остапчук В. О. Світовий досвід місцевого оподаткування та його роль у вітчизняній податковій системі. *Наука молода*. 2014. № 21. С. 188–195.
5. Савчук Д. Г. Вдосконалення системи адміністрування місцевих податків і зборів в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 6 (68). С. 188–192.

6. Думчиков М. О. Теоретичні засади історичного аспекту розвитку та формування системи місцевих податків та зборів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 5. С. 121–123.
7. Кучабський О. Г., Гончаренко М. В. Розвиток системи місцевого оподаткування в Україні. *Публічне управління: теорія та практика*. 2012. № 3 (11). С. 122–126.
8. Лазука С. Б. Еволюція та сучасні проблеми місцевого оподаткування в Україні. *Методологічні проблеми фінансової теорії та практики* : зб. наук. пр. / уклад. В. В. Письменний, Б. В. Максимчак ; відп. за вип. О. П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. С. 56–58. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13784> (дата звернення: 28.12.2021).
9. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / за заг. ред. М. Я. Азарова. Ірпінь, 2011. Т. III. 742 с.
10. Голобородько Т. В., Єршова У. І. Туристичний податок: особливості справляння в Україні та в європейських країнах (на прикладі Франції). *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 19. С. 449–456.
11. Чвалюк А. М. Законодавчі неузгодженості при адмініструванні туристичного збору. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 2 (5). С. 133–145.
12. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010 : прийнято та надано чинності наказом Держ. ком. України з питань техн. регулювання та спожив. політики від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10> (дата звернення: 28.12.2021).
13. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.12.2021).
14. Сучасний тлумачний словник української мови : 65000 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : ВД «Школа», 2006. 1008 с.
15. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) : затв. Постановою Каб. Міністрів України від 15.03.2006 № 297. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF> (дата звернення: 28.12.2021).
16. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. *БУДСТАНДАРТ Online : Сервіс документів*. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=70251 (дата звернення: 28.12.2021).
17. Господарський кодекс України : Закон України від 06.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 28.12.2021).
18. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 28.12.2021).
19. Порядок обліку платників податків і зборів : затв. наказом М-ва фінансів України від 09.12.2011 № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11> (дата звернення: 28.12.2021).
20. Недоступ К. К. Правові аспекти справляння туристичного збору на умовах договору, укладання якого ініціюють органи місцевого самоврядування. *Юридичний вісник*. 2021. № 5. URL: <http://yurvisnyk.in.ua> (дата звернення: 28.12.2021).
21. Положення про Державну податкову службу України : затв. Постановою Каб. Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF> (дата звернення: 28.12.2021).

22. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 №280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.12.2021).
23. Термінологія законодавства. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/termin> (дата звернення: 28.12.2021).
24. Рабінович А. В. Порівняльна характеристика цивільного та господарського кодексів щодо суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія: Юридична*. 2015. Вип. 1. С. 121–130.
25. Беляєва Н. С. Компанія, корпорація, організація, підприємство, установа, фірма: законодавче обґрунтування застосування понять. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. №3 (71). С. 164–172.
26. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Он-лайн сервіс М-ва юстиції України. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search/person-result> (дата звернення: 28.12.2021).

REFERENCES

1. *Pro mistsevi podatky i zbory: Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.05.1993 №56-93*. (1993). [About local taxes and fees. The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 20, 1993]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93/ed19930520> [in Ukrainian].
2. *Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 №2755-VI*. (2010). [Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine dated December 02, 2010]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
3. Nadon, O., & Shvedun, V. (2020). Problemy zakonodavchoho rehulivannia stiahnennia turystychnoho zboru [Problems of legislative regulation of tourist tax collection]. *Derzhavne upravlinnia u sferi tsyvilnoho zakhystu: nauka, osvita, praktyka: materialy mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. – Public administration in the field of civil protection: science, education, practice: materials intern. scientific-practical internet conference*. Kharkiv: NUTsZU [in Ukrainian].
4. Ostapchuk, V. O. (2014). Svitovi dosvid mistsevoho opodatkovannia ta yoho rol u vitchyzniansii podatkovii systemi. [The experience of local taxation and its role in the Ukrainian tax system]. *Nauka moloda – Science is young*, 21, 188–195 [in Ukrainian].
5. Savchuk, D. H. (2018). Vdoskonalennia systemy administruvannia mistsevnykh podatkiv i zboriv v Ukraini. Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi [Improvement of local taxes and fees administration in Ukraine]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – The problems of system approach in economy*, 6 (68), 188–192 [in Ukrainian].
6. Dumchikov, M. O. (2015). Teoretychni zasady istorychnoho aspektu rozvytku ta formuvannia systemy mistsevnykh podatkiv ta zboriv [The theoretical basis of the historical aspect of development and a system of local taxes and fees]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – The legal scientific electronic journal*, 5, 121–123 [in Ukrainian].
7. Kuchabskyi, O. G., & Honcharenko, M. V. (2012). Rozvytok systemy mistsevoho opodatkovannia v Ukraini [The development of the local taxation system in Ukraine].

- Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka – Public government: theory and practice*, 3 (11), 122–126 [in Ukrainian].
8. Lazuka, S. B. (2016). *Evolutsiia ta suchasni problemy mistsevoho opodatkuvannia v Ukraini [The evolution and current problems of local taxation of Ukraine]* (pp. 56–58). Retrieved December 28, 2021, from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13784> [in Ukrainian].
 9. Azarov, M. Ya. (Ed.). (2011). *Naukovo-praktychnyi komentar do Podatkovoho kodeksu Ukrainy u trokh tomakh [The scientific and practical commentary to the Tax Code of Ukraine in three volumes]*. Irpin [in Ukrainian].
 10. Holoborodko, T. V., & Yershova, U. I. (2018). Turystychni podatok: osoblyvosti spravliannia v Ukraini ta v yevropeiskykh krainakh (na prykladi Frantsii) [Tourist tax: special features in Ukraine and European countries (the case of France)]. *Infrastruktura rynku – The infrastructure of market*, 19, 449–456 [in Ukrainian].
 11. Chvaliuk, A. M. (2014). Zakonodavchi neuzghodzhennosti pry administruvanni turystychnoho zboru [Legislative inconsistencies at administration of tourist collection]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk – Prykarpattia legal visnyk*, 2 (5), 133–145 [in Ukrainian].
 12. *Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti. DK 009:2010: Nakaz Derzhavnoho komitetu Ukrainy z pytan tekhnichnoho rehuliuвання ta spozhyvchoi polityky vid 11.10.2010 № 457.* (2010). [The National Classifier of Ukraine. The classification of economic activities. SC 009:2010: The order of the State Committee of Ukraine on technical regulation and consumer policy dated October 11, 2010]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10> [in Ukrainian].
 13. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV.* (2003). [The Civil Code of Ukraine dated January 16, 2003]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
 14. Dubichynskiy, V. V. (Ed.). (2006). *Suchasnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: 65000 sliv [Modern Ukrainian Explanatory Dictionary: 65000 words]*. Kharkiv: VD “ShKOLA” [in Ukrainian].
 15. *Poriadok nadannia posluh z tymchasovoho rozmishchennia (prozhyvannia): zatv. Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.03.2006 № 297.* (2006). [The order of providing temporary accommodation (accommodation). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 15, 2006]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF> [in Ukrainian].
 16. *DSTU 4527:2006. Posluhy turystychni. Zasoby rozmishchennia. Terminy ta vyznachennia.* (2006). [DSTU 4527:2006. Tourist services. Accommodation services. Terms and definitions]. Retrieved December 28, 2021, from http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=70251 [in Ukrainian].
 17. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.01.2003 № 436-IV.* (2003). [The Commercial Code of Ukraine dated December 06, 2003]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].

18. *Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriyemtsiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy vid 15.05.2003 № 755-IV*. (2003). [About the state registration of legal entities, individuals – entrepreneurs and public formations. Law of Ukraine dated May 15, 2003]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> [in Ukrainian].
19. *Poriadok obliku platnykiv podatkov i zboriv: zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 09.12.2011 № 1588*. (2011). [The procedure for accounting for taxpayers and fees. The order of the Ministry Finance of Ukraine dated December 09, 2011]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11> [in Ukrainian].
20. Nedostup, K. K. (2021). Pravovi aspekty spravliannia turystychnoho zboru na umovakh dohovoru, ukladannia yakoho initsiiuit orhany mistsevoho samovriaduvannia [Legal aspects of tourist tax collection under the conditions of the contract, which is initiated by local governments]. *Yurydychnyi visnyk – The legal bulletin*, 5. Retrieved from <http://yurvisnyk.in.ua/> [in Ukrainian].
21. *Polozhennia pro Derzhavnu podatkovu sluzhbu Ukrainy: zatv. Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.03.2019 № 227*. (2019). [The Regulations on the State Tax Service of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 06, 2019]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].
22. *Pro mistseve samovriaduvannia: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR*. (1997). [About local self-government in Ukraine. Law of Ukraine dated May 21, 1997]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
23. Terminolohiia zakonodavstva. (n.d.). [The terminology of legislation]. *Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy – The official web portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved December 28, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/termin> [in Ukrainian].
24. Rabinovych, A. V. (2015). Porivnialna kharakterystyka tsyvilnoho ta hospodarskoho kodeksiv shchodo subiektiv hospodariuvannia [The comparative characteristics of civil and commercial codes for business entities]. *Naukovyi visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Serii: Yurydychna – The Scientific Bulletin of the Lviv Commercial Academy. Series: Legal*, 1, 121–130 [in Ukrainian].
25. Bieliaieva, N. S. (2019). Kompanyia, korporatsiia, orhanizatsiia, pidpriemstvo, ustanova, firma: zakonodavche obgruntuvannia zastosuvannia poniat [Company, corporation, organization, enterprise, institution, firm: a legislative grounding of concepts use]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – The problems of system approach in economy*, 3 (71), 164–172 [in Ukrainian].
26. Yedynyi derzhavnyi reiestr yurydychnykh osib, fizychnykh osib-pidpriemtsiv ta hromadskykh formuvan. (n.d.). [Unified state register of legal entities, individuals – entrepreneurs and public formations]. Retrieved December 28, 2021, from <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search/person-result> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.01.2022

Стаття пройшла рецензування 10.02.2022

Стаття рекомендована до опублікування 18.02.2022

Е. К. НЕДОСТУП

аспирантка кафедры гражданского, хозяйственного и экологического права Национального технического университета «Днепровская политехника», Украина, г. Днепр

Г. В. ИЛЮЩЕНКО

кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры гражданского, хозяйственного и экологического права Национального технического университета «Днепровская политехника», Украина, г. Днепр

ПЕРЕЧЕНЬ НАЛОГОВЫХ АГЕНТОВ ТУРИСТИЧЕСКОГО СБОРА: DE LEGE LATA

В статье проанализирован законодательно закрепленный состав налоговых агентов туристического сбора. Отмечено, что разработанные и утвержденные органами местного самоуправления нормативно-правовые акты, устанавливающие процедуру взимания туристического сбора на территории соответствующей административно-территориальной единицы, дублируют перечень налоговых агентов, закрепленный в подп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 Налогового кодекса Украины. Сформулирована дефиниция понятия «квартирно-посредническая организация». Обоснованы авторская редакция подп. 268.5.2 п. 268.5 ст. 268 и дополнение содержания подп. 268.6.1 п. 268.6 ст. 268 Налогового кодекса Украины.

Ключевые слова: обособленное подразделение, квартирно-посредническая организация, налоговый агент туристического сбора, физическое лицо – предприниматель, юридическое лицо.

К. К. NEDOSTUP

PhD Student of the Department of Civil, Economic and Environmental Law National Technical University “Dnipro Polytechnic”, Ukraine, Dnipro

H. V. ILIUSHCHENKO

Ph.D. in Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Civil, Economic and Environmental Law National Technical University “Dnipro Polytechnic”, Ukraine, Dnipro

THE LIST OF TAX AGENTS OF TOURIST TAX: DE LEGE LATA

Problem setting. The tourist tax is collected by tax agents since its appearance in the tax system of Ukraine until now.

Recent research and publication analysis. The works of modern legal scholars and economists are mostly related to the study of their status in tax relations, analysis of the current order of collection of tourist tax and improving its legal regulation. The list of tax agents fixed in subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 of article 268 of the Tax Code of Ukraine has never been analyzed by scholars.

Paper objective. The main purpose of the article is to justify changes and additions to the rules of article 268 of the Tax Code of Ukraine on the basis of the legal analysis of the legally fixed composition of tax agents of tourist tax.

Paper main body. The expediency of replacement of the words of subparagraph “a” of subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 of article 268 “branches, offices, other separate units” by words “their separate units”.

Attention was drawn to duplication of the rules of subparagraph 16.1.1 of paragraph 16.1 of article 16 of the Tax Code of Ukraine and paragraph 7.1 of the order of accounting of taxpayers and fees, approved by the Ministry of Finance of Ukraine, in subparagraph 268.5.7 of paragraph 268.5 of article 268 of the Tax Code of Ukraine.

It was described the disadvantages of inclusion in the list of tax agents of apartment intermediary organizations and legal entities that must collect a tourist tax under the terms by local government.

It was proposed to supplement the definitive norms of the Tax Code of Ukraine with the definition of “apartment intermediary organizations”. Its definition was formulated.

The application of the term “housing intermediary organization” in the field of collection of tourist tax was argued. The interpretation of this term was given.

The changes in article 268 of the Tax Code of Ukraine were argued, namely: 1) wording of the first paragraph of subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 of article 268: “Tax agents of the tourist tax are legal entities, their separate units, individuals – entrepreneurs who provide temporary accommodation services”; 2) exclusion of paragraph “b” and “c” of subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 and subparagraph 268.7.2 of paragraph 268.7 of article 268; 3) addition of subparagraph 268.6.1 of paragraph 268.6 of article 268 with words “tax payers who provide temporary accommodation services in housing that belong to individuals that are not registered as a business entity, independently calculate the tax liability and pay it to the relevant local budget”.

Conclusions of the research. The legislative acts developed and approved by local government, that establish the procedure of collection of tourist tax on the territory of the relevant administrative-territorial unit, duplicate the list of tax agents enshrined in subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 of article 268 of the Tax Code of Ukraine.

However, the housing intermediary organizations and legal entities that are authorized to collect the tourist tax under the terms of the contract, do not perform the duties of tax agent. The tax reporting is not sent to the control body due to the lack of indicators to be declared. The local governments and state tax inspections do not analyze the effectiveness of activities of such tax agents of the tourist tax.

The proposed changes in article 268 of the Tax Code of Ukraine will contribute to improving the legal regulation of collection of tourist tax. However, their effectiveness depends on the level of awareness of individuals that use their housing to provide temporary accommodation services to travelers, about the tourist tax rates, the procedure for its transfer to the local budget, the administrative liability for non-compliance with the obligation to pay this local fee by the payer.

Short abstract for an article

Abstract. The legally established composition of tax agents of tourist tax was analyzed in the article. It was noted that the legislative acts developed and approved by local government, that establish the procedure of collection of tourist tax on the territory the relevant administrative-territorial unit, duplicate the list of tax agents enshrined in subparagraph 268.5.2 of paragraph 268.5 of article 268 of the Tax Code of Ukraine. Definition was formulated “apartment intermediary organizations”. The author’s edition of 268.5.2 of paragraph 268.5 and the addition to the content of subparagraph 268.6.1 of paragraph 268.6 of article 268 of the Tax Code of Ukraine were argued.

Key words: separate unit, apartment intermediary organizations, tax agent of tourist tax, individuals – entrepreneurs, legal entity.

Article details:

Received: 12 January 2022

Revised: 10 February 2022

Accepted: 18 February 2022

Рекомендоване цитування: Недоступ К. К., Ільющенко Г. В. Перелік податкових агентів туристичного збору: de lege lata. *Економічна теорія та право*. 2022. № 1 (48). С. 104–121. DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-104.

Suggested Citation: Nedostup, K. K., & Iliushchenko, H. V. (2022). Perelik podatkovykh ahentiv turystychnoho zboru: de lege lata [The list of tax agents of tourist tax: de lege lata]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 1 (48), 104–121. DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-104.